

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Coena Domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

EST communicatio corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi, sicut in verbis Evangelij instituta est, in qua sumptione filius Dei vere & substantialiter adest, & testatur se applicare beneficiis sua beneficia, & se assumpsisse humanam naturam propter nos, ut nos quoque sibi insertos fide membra sua faciat, & nos ablatos esse sanguine suo. Simul etiam testatur, se velle in credentibus deinceps esse, & se, cum sit $\alpha\gamma\omega\sigma$ eterni patris, docere, vivificare & regere credentes, sicut inquit Ioannis 17. Manete in me, & ego in vobis: Qui manet in me, & ego in eo, id est, qui fide retinet Evangelium, in eo vere adest filius Dei.

QVIVS EST FRUCTVS SYMIONIS?

VIVITATE respondetur, quod sumtio fiat ad confirmandam fidem, videlicet, ut applicentur credenti beneficia Christi, sicut supra dictum est, Sacramenta esse testimonia applicationis, quod necesse est intelligi, non ut Papistae loquuntur, ex opere operato, id est, sine bono motu utentis in adultis, sed cum fide accipiunt. Sic enim & non aliter colligit aeternam Ecclesiam filius Dei, voce Evangelij & usu Sacramentorum, sicut dicitur: Fides ex auditu est, auditus per verbum Dei. Trahit igitur voce Evangelij, & vult nos assentiri. Eodem modo de Sacramentis dicitur, sicut Augustinus confert verbum & Sacramenta, cum dicit: Sacramentum esse verbum visibile.

EST igitur hic primus fructus, hoc testimonio confirmare fidem, & statuere, quod hoc tanquam pignore seu sigillo filius Dei se tibi applicare sua beneficia testetur, sicut & Paulus circumcisionem appellat sigillum iustitiae, id est, testimonium confirmans nos. Postea haec explicatio magis declaretur. Ita fit applicatio beneficiorum, ut credens inseratur Christo, & fiat eius membrum, & testimonium habet, quod filius Dei assumpsit humanam naturam propter nos, ut nos sibi insertos tanquam surculos servet, cum totum genus humanum funditus perituro fuisset, nisi ipse massam nostram assumpsisset, & nos sibi insereret. Sic igitur prodest sumtio, & sic dulcissimum, cum hos fructus cogitamus.

1. Primum, cum fides in conversione intuetur filium Dei, testificantem, se tibi applicare beneficia sua: deinde testificantem, se ideo assumpsisse humanam naturam, ut sustentet nos, colligat aeternam Ecclesiam, vivificet eam, & regere per se in credentibus filius Dei $\alpha\gamma\omega\sigma$ cum voce Evangelij, gubernet & gubernet eos.

11. Secundo accedat gratiarum sumtio pro huius missione, pro assumptione humanae naturae, pro ipsius passionibus,

pro redemptione, pro donatione Euangelij, pro uiuificatione, quæ fit per ipsum & Spiritum sanctum, pro restitutione uitæ æternæ, pro collectione Ecclesiæ, denique pro omnibus beneficijs. Vtrunque complectitur Dominus, uidelicet, confirmationem fidei, & gratiarum actionem, cum inquit: Hoc facite in mei recordationem. Quia recordatio non simulata est in uera conversione petere & credere remissionem propter mediatorem, & hac fide erigi & uiuificari per eum, & deinde uere gratias agere. Ideo uetustas usa est nomine *synaxis*.

III. Tertio simul cogitandum est, uerissime Deum uelle hanc summionem in publico congressu fieri, ut sit neruus honestæ congregationis, quia Deus semper uoluit Ecclesiam esse uisibilem cœtum, habere honestos congressus publicos, in quibus sonet uox Euangelij de filio Dei, sicut scriptum est: In omnem terram exiuit sonus eorum. Non uult Deus, suam doctrinam similem esse arcanis mysterijs Eleusinijs. Sed uult in toto genere humano exaudiri & agnosci filium. Ideo & ipse miranda potentia seruat & seruat hunc honestos Ecclesiæ congressus, & uult singulos adiuuare horam publicorum congressuum conseruationem, ut ministerium docendi conseruetur.

Ibi uult Deus communem precationem & gratiarum actionem fieri, ibi uult ostendi confessionem, quod genus doctrinæ singuli amplectantur. Ibi uult etiam membra Ecclesiæ inter se simul facere officia mutue dilectionis, & ostendere, se esse unum in Christo, & consentientia unitus Christi membra. Sicut Paulus inquit: Unus est panis, unum corpus multi sumus. Ac semper uetustas fœdera confirmat societate sacrorum: Ideo *συνεσθαι* significant fœdera, cum *συνεσθαι* proprie sit libatio, à *συν*, quod est à *συν*. Hæ tres grauisimæ cuiusq; semper in Synaxi cogitandæ sunt, quæ quidem piæ mentes & ad conseruationem publici Ministerij, & ad summionem inuitant.

QVID DIFFERUNT SACRAMENTUM & SACRIFICIUM?

SEMPER hoc in conspectu sit in Ecclesia, Sacramenta non tantum esse signa professionis externæ, ut toga discernere Romanum ab alijs hominibus: sed esse signa uoluntatis Dei erga nos, & quidem in nouo Testamento esse testimonia gratiæ addita promissioni, id est, testari quod Deus propter filium credentes recipiat, & applicet eis promissionem.

ET SI autem multi tantum iudicant politico more, hos ritus esse signa professionis, instituta ut discernant homines: tamen sciamus, hunc non esse principalem finem Sacramentorum, quanquam hic finis etiam postea accedit, ut, Circumcisio primum significabat promissionem de uenturo semine, & de gratia. Postea etiam erat signum discernens Israelitas à gentibus.

DE

DEINDE Sacramenta etiam à sacrificijs discernenda sunt. Sacramenta sunt ritus diuinitus instituti, in quibus Deus altissimus, se nobis aliquid dare, id est, testatur credentes recipi à se, & eis applicari promissionem, ut de circumcisione dicit: Ego ero Deus vester.

SED sacrificia nominantur opera quæcumque à Deo præcepta, quæ nos reddimus Deo, ut ostendamus, nos agnoscere, hunc vere esse Deum, quem sic colimus, & velle eum coli, sicut docet. Vt Israelitarum confessio contra Nabuchodonosor, & constantia in supplicio est sacrificium, id est, est res quæ offertur Deo, qua tribuunt ei debentur honorem, id est, ostendunt, hunc esse Deum, quem sic colunt, & non alios, & velle eum coli, sicut docet. Sic castitas Ioseph est sacrificium, id est, opus quod Ioseph Deo reddit, & testatur hac obedientia, se sentire, hunc vere esse Deum, quem sic colit, & velle eum hac obedientia coli. EST igitur sacrificium opus à Deo mandatum, fit in agnitione mediatoris & fide, ad hunc finem, ut Deo præteritis nos, id est, ut eo opere testemur, hunc vere esse Deum, & velle eum sic coli. Hac distinctione considerata, postea facilius intellegi potest disputatio de oblatione, seu de sacrificio.

VTI EST oblationum distinctio, seu de sacrificio. Osiander fecit tres species sacrificiorum. I. τυπικά. II. ἱλαστικά. III. εὐχαριστικά. Præterea est vnicum Christi sacrificium, quo Christus sese offert pro patri, & deriuat in sese iram, & meretur nobis sua obedientia reconciliationem. τυπικά nominat omnia Leuitica. Et in his sunt διδακτικά, quatenus inde alebantur Leuitæ, & eorum familia. Sed iudico in eam distinctionem. Vnicum sacrificium est ἱλαστικό, scilicet, oblatione Christi obedientia. Aliorum omnium piorum sacrificia sunt εὐχαριστικά. Et hæc aut sunt τυπικά, aut sunt moralia.

DE VOCABVLIS PVBLICI
ritus cœnæ Domini.

PRIMA appellatio est, Cœna Domini, 1. Cor. 11. quæ oblatione ritus simplicissime appellatur. II. Postea in Græca ecclesia nomen vsurpatum est vsq; ad hæc tempora ληστειῶν, quod significat simpliciter administrationem publici boni, ut si quis dicit, instrui & apparari nauim ληστειῶν. Est enim à ληστών, id est, latro partum non à λησθῆν, id est, precatio. Non est igitur sacrificij nomen, sed ministerij, in quo vnus multis seruit, exhibens Sacramentum. Notissima est enim appellatio ληστειῶν de oneribus publicis, ut videntur omnes medioeriter docti in Græca lingua. III. Tertia appellatio est συνάξις, à congregatione, quia Deus vult publicos ecclesie congressus honestos, & eos inmensa bonitate seruare, & hanc remoniam vult esse neruam publicæ congregationis.

III. Quarta appellatio *ιυχαριστια*, est gratiarum actio, quia verissimum est, filiū Dei in illa cœna primū velle sūe accipi beneficia sua. Unde & gratias agi pro tota redemptione, & collectione Ecclesie.

Quinta appellatio est *ἀγάπη*, sive quia olim simul afferebantur cœnam Domini paces & alia res distribuendæ pauperibus: siue ratio iudicabant esse cœdus mutuae dilectionis. Quod etsi verum est, tamen aliud est prior & principalis finis, scilicet, testimonium seu pius esse voluntatis Dei erga nos.

ROMANI vsi sunt nomine Missæ, nec scitur, an id nomen ab Hebræis sūmptum sit, an vero latinam originem habeat. In Deuteronomio cap. 16. legitur vocabulum Missæ pro contributione, quia in ferijs, ut iam dixi, multa afferebantur distribuenda pauperibus.

ALII dicunt Latinum esse Missam pro remissione peccatorū, sicut & Cyprianus vsitit vocabulo Remissa pro Remissione, quia ibi annuntiatur remissio peccatorum omnibus conuersis, qui ad cœnam Domini admissi sunt. Fuerunt igitur tanquam verba absolutionis: *λαοις ἀφεσις ἱερῶν*, populis sit remissio, id est, sit vobis remissio, qui accessistis ad communionem. Quod Latini imitari sunt: Ite Missa est, id est, remissio peccatorum vobis vtro annuntiata est. In his vocabulis publice vsitatis nullum est, quod oblationem aut sacrificium proprie significet.

QVARE NECESSE EST MISSAM
Papistarum taxari?

QVIA omnis idololatria est taxanda, fugienda & abolenda. Idololatrium est autem, quod dicunt Papistæ, Sacrificulos sua oblatione & missa mereri remissionem peccatorum facienti & alijs. Et quidem cumulant errores, cum addunt, eam oblationem mereri ex opere operato, ut ipsi loquuntur. Quæ opinio palam Ethnica est, Necessè est igitur Papisticam Missam taxari, vitari & aboleri.

MINOR probatur, Quia ad Hebræos expresse scriptum est: Vniuerso sacrificio consummavit sanctos. Præterea nullum opus externum in nouo Testamento placet, ut illi loquuntur, ex opere operato, Quia scriptū est: Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate. Alia ratio.

TENENDA est regula: Nihil habet rationem Sacramenti extra vsū qui institutus est à Deo. Oblatio non instituta est in verbis Euangelij, sed sumtio. Igitur non est facienda oblatio.

CONTRA.

Vniuersalis Ecclesia non errat,

Græca & Latina Ecclesia faciunt mentionem oblationis,

Ergo est aliqua oblatio.

RESPONDEO. Vetus Ecclesia Græca loquitur de oblatione gratis.

DE INVOCA. PRECA. ET
 gratiarum actionis, non de merito, seu propitiatione pro peccatis,
 quia expresse dicit: Offerimus pro patribus, Prophetis & Apostolis,
 videlicet gratiarum actionem, sicut verum est, semper in oratione Domini
 hac facienda esse ordine, publice & privatim. 1. Proponenda
 esse doctrinam de beneficijs Christi, de poenitentia & fide. 11.
 Secundo, Faciendam esse inuocationem. 111. Tertio, Sum-
 tionem, qua fides confirmetur in conuersis, qui statuant, vere sibi
 applicari beneficia mediatoris. Et in eo exercitio fidei summo habet
 rationem Sacramenti, quia accipit beneficia Dei. 1111. Quarto
 accedat gratiarum actio publice & priuatim de toto beneficio red-
 emtionis & collectionis Ecclesiae, & de alijs beneficijs, spiritualibus
 & corporalibus. Ideo vetultas vsa est nomine *uoxagias*. Sed prius
 intelligenda est ratio Sacramenti.

**DE INVOCATIONE, PRE-
 CATIONE, ET GRATIARUM-
 ACTIONE.**

QVID EST CVLTVS DEI?

RESPONDEO. Est opus à Deo mandatum, factum in fide, id
 est, vera agnitione & fiducia mediatoris, quod referatur ad hunc
 nem, ut Deo tribuatur honos, id est, ut testemur, hunc vere esse De-
 um, quem sic colimus, & cum sic velle coli. Sit igitur regula cultum
 Decalogus recte intellectus, iuxta dictum Ezechiel. 20. In praeceptis
 meis ambulate, non in praeceptis patrum. Et in prima tabula prae-
 pue de inuocatione praecipitur, iuxta dictum: Dominum Deum tu-
 um adorabis, & illi soli seruias.

**QVID EST INVOCATIO
 seu adoratio?**

EST aut petere à Deo propter mediatorem bona necessaria,
 aut pro beneficijs Deo aut mediatori gratias agere. Quod vero aliud
 tertium genus adiungunt, celebrare laudes Dei, id spargunt in illa
 duo genera, aut certe est doctrina ostendens quid & qualis sit. Quod
 si quis vult esse tertium genus non repugno.

**QVOMODO FACIENDA EST
 inuocatio seu petitio?**

SATIS intelligi potest, alium motum in corde esse, petere
 vt nobis aliquid detur: alium, latari accepto beneficio. Primum
 tur discatur, quomodo facienda sit petitio. Ac turpis neglegentia
 est, cum de caeteris virtutibus tam multa & scripta & disputata
 vera precatione, quae est summa virtus, minus cogitari. Necessaria